

SOUTH-WEST UNIVERSITY
"NEOFIT RILSKI"

Стопански факултет
Катедра „Финанси и счетоводство“

Докторска програма:
ФИНАНСИ, ПАРИЧНО ОБРАЩЕНИЕ, КРЕДИТ И
ЗАСТРАХОВКА

АВТОРЕФЕРАТ

На дисертация за придобиване на образователна и научна степен
„Доктор“, Област на висше образование: 2. Социални,
икономически и правни науки, Професионално направление: 3.8
„Икономика“

„ЕФЕКТИ ОТ МИТНИЧЕСКИЯ СЪЮЗ ВЪРХУ
ИКОНОМИЧЕСКИЯ РАСТЕЖ

Докторант: Евагелос Ставрос Парусис

Научен ръководител: доц. д-р Елена Ставрова

Благоевград, 2025 г.

Дисертацията беше обсъдена и предложена за защита на заседание на катедра „Финанси и счетоводство“ към Стопанския факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски“ - Благоевград на ..... 2025 г.

В съдържанието си дисертацията включва въведение, три глави (преглед на литературата, методология, резултати, дискусия), заключение, едно приложение и преглед на литературата.

Текстът е в обем от 132 страници, който включва 11 таблици, 13 фигури. Цитираната литература обхваща 107 заглавия.

Защитата на дисертацията ще се проведе на ..... 2025 г. от ... ч. в зала ....., в 8-ми корпус на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград, пред научно жури.

Материалите за защита са на разположение в офиса на катедра „Финанси и счетоводство“ на първи етаж, 8-ми корпус на Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград.

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	4
Глава 1.....	17
Глава 2.....	36
Глава 3.....	38
Заклучение	49
Научни приноси.....	58
Публикации.....	61

Въведение

Актуалност на темата

Ролята на правителството и размерът на държавните разходи в една страна са изследвани от много различни гледни точки и страни във финансовата литература. Теоретичната и емпиричната връзка между държавните разходи и икономическия растеж се превърна в интензивен обект на анализ и противоречия в икономическата литература (Antoniou, Katrakilidis and Tsaliki, 2013). Съществуването на оптимален обем на държавните разходи в една икономика е важна тема в дискусиите на теоретиците и емпиричните анализи. Държавните разходи са важен компонент на икономическата политика, използван от правителствата като оперативен политически инструмент за насърчаване на силен и устойчив растеж. Целта е да се стимулира икономическият растеж чрез бюджетна експанзия, която ще увеличи инвестициите в разходите на частния сектор, като по този начин ще доведе до растеж чрез мултипликаторния ефект. Държавните разходи обаче са нож с две остриета (Ahmad & Loganathan, 2015). Независимо от теоретичните основания, които предполагат положителна връзка между държавните разходи и икономическия растеж, съществуващите изследвания върху тази връзка са приобщаващи (Ahuja, &

Pandit, 2020). Въпреки че това може да доведе до по-висок БВП, цялостното икономическо развитие може да следва различни траектории (Gjini & Kukeli, 2012).

Изследването се провежда в район, където този дебат показва възраждане. Връзката между държавните разходи и националното производство е важна за много въпроси, свързани с политиката. Преобладаващата гледна точка сред различните перспективи, развити по темата, е, че държавните разходи са много важен инструмент за упражняване на държавна политика, който позволява на съответния администратор да влияе върху нейния курс и ефективност на икономиката. По същество те са каналът, чрез който централното правителство се стреми да задоволи колективните нужди, да преразпредели доходите и да поддържа социалното благосъстояние. От друга страна, има икономисти, които подкрепят възможно най-голямото съкращение на държавните разходи, като предлагат като основни аргументи значителното намаление, което би се случило в държавните разходи, но също така и свободното функциониране на пазарите без външна намеса. Във връзка с гореспоменатото, заслужава да се отбележи, че за повечето страни държавните разходи са голяма част от общите им разходи. Това прави както гореспоменатите

гледни точки, така и всички техни вариации спрямо наблюдаваните времена, достойни за изучаване.

Например, периодите на рецесия възпрепятстват капацитета на централните власти да стимулират икономиката си чрез данъчни мерки, освен ако делът на публичните разходи в БВП не се увеличи. Дългосрочните оценки на връзката между публичните разходи и националното производство дават възможност да се определи отправна точка, спрямо която никой не може да определи посоката на фискалната политика, одобрена от конкретните правителства. Връзката между държавните разходи и националния продукт е важна и за въпроса за устойчивостта на публичните финанси, особено по време на фазата, в която правителствата се борят да ограничат публичните разходи. Следователно, определянето на тази връзка предлага теоретична рамка, според която ще се формират и оценяват адаптивните планове за фискална политика относно средносрочните фискални цели.

Като се има предвид гореизложеното и като се има предвид, че поради световната икономическа криза всички важни икономически показатели са били поставени в центъра на обществения дебат, изследването на връзката между държавните разходи и икономическия растеж е важно. Разбира се, трябва да се подчертае, че поради разнообразието и

уникалността на всяка икономика, настоящото изследване ще се фокусира върху специфична група държави, чиито икономики представят общи характеристики. Въпреки различните опити, правени от време на време във всички финансови спектри, заслужава да се отбележи, че тези усилия, както от страна на икономисти, така и от страна на практикуващите държавна политика, бяха и остават трудни, тъй като фактори като икономическа несигурност и технологични промени могат да променят финансовите данни по всяко време.

Критичен въпрос в теорията на растежа, който интригува изследователите и политиците през последния век, е кое от двете има по-голямо въздействие върху другото? На теоретично ниво има, по същество, две основни насоки на изследване: законът на Вагнер и кейнсианската макроикономическа теория (Ahuja, & Pandit, 2020).

Изследователското проучване има за цел да преразгледа връзката между държавните разходи и икономическия напредък, като използва по-обширен набор от данни. Смята се, че резултатите биха дали всеобхватни последици за икономическото развитие.

До началото на Голямата депресия през август 1929 г. ролята и отговорността, отдавани на публичния сектор от

фискалния традиционалистски възглед, бяха доста ограничени. Този подход, който поставя задълженията, правомощията и отговорностите на публичния сектор в тясна рамка, отхвърляше по-специално концепцията за „социална държава“ и не разглеждаше ролята на публичната политика, целяща изравняване на разпределението на доходите и богатството, като основна функция. Социалните разходи обаче станаха важни, тъй като кейнсианският възглед доминираше в икономическата теория, като се посочваше, че разходите на публичния сектор за социално подпомагане в различните страни по света са ефикасни инструменти за постигане на справедливо разпределение на доходите и богатството. С общото приемане на тази гледна точка, социалните разходи се възприемаха такива, каквито безспорно са, като основна задача на публичния сектор. Фактът, че тези разходи се увеличиха значително през 60-те години на миналия век, имаше тенденция да увеличава значението на концепцията за „социална държава“. Социалните държави отделят ресурси за образование, здравеопазване и социална закрила, като трансферите към групите с ниски доходи са особено важни в този контекст. Размерът и съставът на социалните разходи се влияят от много финансови, икономически, социални и политически променливи. Многобройни теоретични и

приложни изследвания показват, че размерът и съставът на социалните разходи се влияят от много фискални, икономически, социални и политически променливи.

През 21^{-ви} век в Гърция е факт, че икономическата криза, която се преживява вече десетилетие, е засегнала до голяма степен приходите на държавата, нейните сектори и очевидно на гражданите. Необходимостта Гърция да сключи споразумения за фискални корекции с Международния валутен фонд и Европейската централна банка, за да има постоянен заем за посрещане на нуждите на страната, допринесе за по-широко намаляване на публичните разходи на Гърция за Гърция. В следващите глави ще бъдат представени теоретични анализи на еволюцията на теориите за ролята на правителствата и публичните разходи, придружени от макроикономически анализи на икономическите показатели във важни области по отношение на БВП.

Цел и задачи на изследването

Целта на тази дисертация е да се изследват публичните разходи, направени в ключови области от гръцката държава в годините преди и след икономическата криза, като по този начин се стреми да покаже как тя е била засегната от кризата в области, ключови за нейния ход и подобряване на живота на

гражданите. Също така, за същия период ще бъде направено сравнение между публичните разходи и други страни от ЕС. Освен това, целта на тази работа е да се определи причинно-следствената връзка между държавните разходи и икономическия растеж, както и вероятната краткосрочна и дългосрочна балансирана връзка, която съществува между тях. Както бе споменато по-горе, поради изключително голямото разнообразие на националните икономики, настоящата работа се фокусира върху изследването на връзката между държавните разходи и икономическия растеж по отношение на Гърция и други европейски страни. Следователно, следващото изследване се фокусира върху изключително големи и мощни икономики, които могат, в сравнение с другите, от една страна да издържат на различни сътресения, а от друга страна, да отразят максимално размера и значението на държавните разходи във всяка национална икономика.

Целите на тази работа са следните:

- а) Да се проучи дали има корелация между държавните разходи и икономическия растеж за Гърция и всяка друга страна, която се разглежда.
- б) Да се проучи дали съществува дългосрочна и краткосрочна равновесна връзка между тези променливи.

- с) Да се провери дали има причинно-следствена връзка между тези променливи

Структура на изследването

Изследването използва данни от тридесет и две държави на различни етапи на развитие, с различни икономически политики и физически размери, както и с различна икономическа история и опит в разширяването на публичния сектор.

Изследователски въпроси или научни хипотези

Международните икономически отношения играят важна роля за развитието и просперитета на страните. Основната цел и централна ос на тази дисертация е изследването на връзката между икономическото развитие и международните/двустранните икономически отношения, които се развиват между две области. По-специално, дисертацията разглежда изследването на връзката между икономическото развитие и степента на отвореност или интернационализация на местната икономика чрез продуктови, капиталови и/или трудови потоци, т.е. съответно чрез търговия, преки чуждестранни инвестиции и/или имиграция. Специфичните концепции са привлекли интереса на

изследователите много рано и затова са разработени няколко подхода, както теоретично, така и емпирично.

След като се премине към преглед на съответната литература, основната задача е, използвайки тези знания, да се разработи теоретичен модел на междурегионална търговия, който може да помогне в изучаването на регионалното развитие на една местна, малка, отворена икономика, която развива двустранни отношения на търговия и мобилност на производствени фактори с друга подобна икономика. Двете икономики в началния си етап на анализ се различават една от друга по отношение на наличните производствени фактори, което от своя страна води до редица други различия, тъй като това изследване изяснява теоретичната рамка, която се разработва. Отбелязва се, че терминът междурегионална търговия, който се отнася и до заглавието на дисертацията, се използва в по-широк смисъл на междурегионална икономика на транзакции със стоки и производствени фактори.

Митническият съюз е етап от многонационалната интеграция, който дава предимство на членовете, които го включват чрез договор, задължението им да не плащат никакви мита върху сделките между тях, мита или данъци с подобен ефект, но също така без количествени ограничения и, разбира се, задължението им да прилагат обща митническа тарифа по

отношение на трети страни. Митническата тарифа изглежда има не само обща митническа политика, но и обща външна търговска политика. Сега по отношение на свободното движение тя се прилага за всякакви продукти, независимо от произхода, което води до премахване на митническия контрол по вътрешните граници.

Основната цел и предназначение на основателите на Европейската икономическа общност е създаването на митнически съюз, който ще има общ пазар, в който стоки, средства и услуги ще могат да се обменят свободно между членовете без такси. Те са виждали интеграцията на икономиките не като рецепта, която ще помогне за икономическото развитие, а като помощно средство, което ще доведе до постепенно постигане на условията за интегриран политически съюз на Европа. Ето защо са се нуждаели от стабилна и здрава основа, каквато е митническият съюз.

Цели на изследването

Централният въпрос на дисертацията е причинно-следствената връзка между международните митнически съюзи, от една страна, и икономическия просперитет и развитие (или растеж), от друга. Следователно, дисертацията, емпирично разглежда връзката между митническите съюзи и

икономическото развитие, като фокусира изследователския интерес върху Европейския съюз. По-конкретно, първо се разглежда връзката между търговията и икономическия растеж, а след това връзката между транснационалното движение на производствените фактори и интернационализацията в просперитета.

Изследване

Целта на това изследване е да се анализира и сравни връзката между либерализацията на търговията (чрез митнически съюзи) и нивото на икономически растеж. Проведени са редица изследвания, изследващи видовете и начините, по които либералната търговия влияе положително върху икономическото развитие. Изследването се фокусира върху пространството на ЕС.

Методология на изследването

Въздействието на търговията върху икономическия растеж: Емпирично изследване на страните от ЕС: Разглежда се връзката между търговията и икономическия растеж, използвайки панелен набор от данни за страните от Европейския съюз за периода 1990–2020 г. Използват се

няколко иконометрични метода за панелни данни (обединен OLS, фиксирани ефекти, случайни ефекти, GMM).

Методология, данни и емпирични резултати

Методология: панелни данни (накратко представяне на модела с фиксирани ефекти, модела със случайни ефекти и теста на Хаусман (1978)), данни (страни от ЕС-27 или ЕС-15, от 1980/81/85 г. нататък), панелни тестове за единични корени и панелни оценки.

Източник на данни и иконометрични модели

Настоящото проучване използва 32 годишни наблюдения за периода 1980–2021 г. в страните от ЕС, за да изследва въздействието на либерализацията на търговията върху икономическия растеж. Данните са получени от няколко източника, включително: (i) Penn World Tables; (ii) World Bank Development Indicators; и (iii) Bruegel data sets. Следвайки литературата, се използва разширена версия на стандартната обща производствена функция, за да изследваме връзката между икономическия растеж и либерализацията на търговията. Петте ключови променливи са посочени по-долу:

$$Y = f(L, K, HC, LIB) \quad (1.1)$$

Където Y е БВП на глава от населението, K е капиталовият запас, L е трудът, HC е човешкият капитал, а LIV е вектор на показателите за либерализация на търговията. Въпреки че технологиите са важен фактор за икономическия растеж, те не са изрично включени в модела, тъй като въздействието на технологиите се предава предимно чрез човешкия капитал и капиталовите запаси.

Съществуващите изследвания по темата са двойни: (i) изследвания с времеви серии, фокусирани върху конкретни държави; и (ii) изследвания с напречно сечение, фокусирани върху редица държави (Kneller et al., 2008). Както бе отбелязано по-горе, е създаден панелен набор от данни, за да бъде контролирана специфичната за държавите хетерогенност. Включването на тези пет държави в една и съща извадка може да бъде оправдано поради техните силни исторически и културни корени, както и поради икономическите връзки, произтичащи от това, че са част от митническия съюз.

Зависимата променлива, използвана в това изследване, е БВП на глава от населението, който се използва като показател за икономически растеж. Данните са в постоянни щатски долари от 2005 г. и са коригирани спрямо паритета на покупателната способност, за да се даде възможност за сравнение между държавите.

ГЛАВА 1: ПРЕГЛЕД НА ЛИТЕРАТУРАТА

Тарифните схеми на Смут-Хоули са използвани като казус за прилагане на кейнсианската теория към международната търговия (Gaunce & Smith, 198). Нейното прилагане е довело до рецесия и е накарало други държави да отвърнат със същото, като са наложили подобни мерки върху износа на САЩ (Eichengreen, 1986). В резултат на това световната търговия е била обезкуражена, а нивата на безработица са се увеличили драстично по целия свят (Harrison, 2009). Според Баласа (1973), икономическата интеграция се определя или като процес (динамичен елемент), или като състояние на нещата (статичен елемент). В първия случай това означава постепенно премахване на различията между икономически единици, принадлежащи към различни национални държави, докато във втория - ситуация, при която е налице всякаква форма на дискриминация. С процеса на икономическа интеграция се наблюдава тенденция за изравняване на цените на сходни стоки и производствени

фактори между различните страни или региони на един икономически съюз. Този факт превръща двата региона или икономики в един регион или икономика, а след това икономическата интеграция е осъществяване на изравняване на цените на производствените фактори между два региона според Холцман (1976). Икономическата интеграция е различна от икономическото сътрудничество или повторената икономика. В случая на икономическото сътрудничество има различни действия, насочени към намаляване или смекчаване на дискриминацията в търговията в различни сектори на икономиката, което се преследва чрез съответните международни споразумения. Също така, една повторена икономика не означава икономическа интеграция с друга или други икономики. Реализирането на последното означава активно участие в разделението на труда, прилагане на практика на „второто най-добро алтернативно решение“ (second best solution), тъй като в краткосрочен план най-доброто решение, което е свободната търговия в световен мащаб, не може да бъде осъществено.

Интеграцията е труден и сложен процес. В допълнение към транспортните разходи, които пречат на изравняването на цените между държавите или регионите, фактори като потребителски предпочитания, културни традиции, климат,

доходи и др. са допълнителни причини, които възпрепятстват интеграцията и хомогенизирането на икономически съюз. Разбира се, нещо подобно се случва и в една държава. Ето защо според Йованович М. (2002) икономическата интеграция е практически неограничен, безкраен процес, точно както е в самата държава. Съществуват различни форми на икономическа интеграция в зависимост от степента на преференциално третиране:

- a) Зоната за свободна търговия, където страните-членки на обединението премахват митата върху търговията помежду си, но всяка страна запазва индивидуалната си тарифна политика спрямо страните, които не са членки.
- b) Митническият съюз, който предвижда, освен премахването на тарифите между страните членки, установяването на обща тарифа спрямо останалите страни по света.
- c) Общият пазар, който, отвъд дискриминационните мерки на митническият съюз, осигурява свободно движение на производствени фактори между страните членки.

- d) Икономическият съюз, който осигурява координацията на паричните и данъчните системи на страните членки, с цел постигане на фискална и парична хармонизация.

Статични ефекти на Митническият съюз

Митническият съюз е една от основните форми на икономическа интеграция и неговото съществуване се основава на две основни условия:

- a) премахването на всички тарифи и свързаните с тях ограничения върху търговията между участващите в нея страни и
- b) установяването на обща външна тарифа с всички договорености относно търговията с трети страни.

Поради тези две условия, на които се основава митническият съюз, които предполагат свободна търговия между страните членки на Съюза и протекционизъм или ограничения върху търговията с трети страни, възникват както положителни, така и отрицателни ефекти. Положителните ефекти идват, както е известно от теорията на търговията, от премахването на тарифите и свързаните с тях ограничения в рамките на Съюза, което има за последица укрепване и създаване на нова търговия между страните членки, без да се измества вносът от трети страни. По-конкретно, това се дължи

на заместването или преминаването от неефективен производител с високи разходи, разположен в рамките на Съюза, към ефикасен производител с ниски разходи, също разположен в него. Този факт, наречен „създаване на търговия“, се дължи на положителните ефекти, произтичащи от либерализацията на търговията в рамките на Съюза.

Напротив, негативните ефекти идват от съществуването на второто условие на митническия съюз, т.е. той е следствие от протекционизма и ограниченията върху търговията с трети страни. Този факт, който води до замяната на нискобюджетния производител, разположен извън Съюза, с високобюджетен производител, разположен в рамките на Съюза, се нарича отклоняване на търговията. Поради изместването на търговията, страните членки на Съюза сега купуват една от друга – и на по-висока цена – това, което преди са купували от трети страни.

Ефекти върху нивото на благосъстояние

а) Създаване на търговия

Ефектите върху нивото на социално благосъстояние на техните членове са подобни на ефектите върху търговията, които произтичат от гореспоменатия двоен характер на митническите съюзи, т.е. комбинацията от протекционизъм и

либерализация. Човек трябва да претегли тези два противоположни ефекта, за да се съгласи с общоприетото твърдение, че митническите съюзи повишават нивото на благосъстояние.

б) Отклоняване на търговията

В случай на търговска конверсия резултатите са отрицателни и противоположни на тези от създаването на търговия на ниво благосъстояние. Отклоняването на търговията означава загуба на благосъстояние за страната, която налага дискриминационна тарифа, в зависимост от страната на произход на продуктите. Накрая, трябва да отбележим, че митническият съюз е по-полезен и за предпочитане от едностранното намаляване на тарифите. В първия случай, освен ползите, произтичащи от намаляването на тарифите, имаме и увеличение на износа, причинено от създаването на двупосочна търговия, което не се случва във втория случай. Като цяло, митническият съюз подобрява ефективното разпределение на ресурсите в световен мащаб и потенциалното ниво на благосъстояние, когато ефектът от създаването на търговия е по-силен от този на отклоняването на търговията. Но потенциалното ниво на благосъстояние не е същото като действителното ниво на благосъстояние. Действителното ниво зависи не само от икономическата

ефективност (размера на питата), но и от разпределението на доходите (разпределението на питата).

Динамични ефекти от икономическата интеграция

Но освен тези ефекти, разглеждайки ефектите от създаването на икономически съюз във времето, забелязва се, че има много други динамични ефекти от решаващо значение за оценката на Съюза. Тези ефекти, които се дължат на структурните корекции на икономиките на Съюза, могат да бъдат от такава степен, че да надхвърлят всички споменати по-рано негативни ефекти на статично ниво. Поради тази причина тяхното непрекъснато нарастващо значение е решаващо за успеха на Съюза.

Подобряването на нивото на просперитет на един икономически съюз не идва само от по-ефективното разпределение на производствените фактори, което означава движение по границите на кривата на производствените възможности на икономиката, но и от насърчаването и засилването на процеса на развитие, което означава изместване на тази крива навън (Root F., 1990). Динамичните ефекти идват от и са резултат от големия размер на пазара, който се създава, съчетан със засилената конкуренция. На този разширен пазар производителите и потребителите имат свободен достъп до

националните пазари на всички страни членки, които преди това бяха блокирани от множеството бариери пред вноса.

Премахването на пречката, наречена малък размер на пазара, която поставя бариери пред развитието на производителните сили, води до създаването на голям пазар, в рамките на който се задействат нови сили и механизми на развитие. Благоприятните ефекти от нарастващата интензивност на конкуренцията не се ограничават само до цените и разходите, но чрез тях се насърчава технологичният прогрес, разширява се изборът на потребителя, подобрява се качеството на стоките и услугите и се налага по-ефективна организация на бизнеса.

Създаването на голям пазар прави възможно развитието на икономии от мащаба в повече фирми, което беше невъзможно в предишния контекст на фрагментация и малък размер на пазара, произтичащи от протекционизма на национално ниво. Масшабното производство се осъществява и е печелившо, когато има достъп до голям пазар. Само тогава е възможно да се използват технологиите в съответните предприятия и индустрии, които генерират нарастваща възвръщаемост от мащаба. Използването на тези икономии води до по-ниски производствени разходи и по-ниски цени за потребителите, поради мащабното производство и

специализацията, която то включва. Възможността за положителни икономии от мащаба, създадени от по-големия размер на пазара, може да доведе, в случай на две държави, до поемане на производството от една държава, което води до намаляване на производствените разходи с този фактор (ефект на намаляване на разходите). Този благоприятен ефект се различава от случая на създаване на търговия, където имаме производство, осъществявано от най-евтиния производител в рамките на Съюза. В случай че продуктът е произведен преди Съюза само от държава Б, а А е купувала от останалата част на света, тогава продължаващото му производство ще има добре познатите ефекти от отклоняването на търговията, от които благоприятните му ефекти трябва да бъдат премахнати. намаляване на производствените разходи в държава Б поради икономии от мащаба.

Допълнителен ефект от създаването на новия голям пазар е, че той може да даде възможност на дадена държава да поеме производството в рамките на Съюза, което не е било възможно преди. Ако нивото на първоначалното мито върху даден продукт не е било достатъчно за развитие на производство в държава А, сега намаляването на производствените разходи поради икономии от мащаба в новия размер на пазара прави възможно заместването на вноса и

стартването на производство в него. За държава А този ефект е потискане на търговията (Trade suppression), докато за Б това е търговска конверсия. Ако А продължи да произвежда в дългосрочен план, опитът и експертизата, които може да придобие, вероятно ще намалят допълнително производствените разходи и отрицателните ефекти от изместването на търговията.

На големия пазар интензивността на конкуренцията принуждава производителите да намаляват разходите, да провеждат по-агресивна политика на продажбите, да въвеждат иновации, да изследват и да промотират нови продукти. Това дава възможност за неинфлационен икономически растеж. Комбинацията от горните два фактора налага в много отрасли на икономиката създаването на големи предприятия, което се осъществява или чрез развитие и разширяване на съществуващи, или чрез придобивания и сливания с други, с последица от изместване и закриване на неефективни от ефикасни (творческо разрушение).

Въпреки това, за да не доведе дългосрочното създаване на големи предприятия и концентрации в различните сектори на новия голям пазар до отслабване на конкурентната среда и намаляване на гореспоменатите благоприятни ефекти, е необходим непрекъснат надзор и наблюдение на пазара чрез

подходяща институционална рамка, която установява обща политика в областта на конкуренцията.

Големите предприятия имат по-голяма сила за договаряне, по-стабилни позиции на пазара, по-големи възможности по отношение на заемите и обществените поръчки, финансирането на научноизследователска и развойна дейност на нови технологични методи и продукти, както и по-бързото и по-ефективно прилагане в производството. За да се справят с конкуренцията и да се възползват от новите възможности и предимства, предлагани от големия пазар, компаниите са задължени да правят нови инвестиции, което има благоприятен ефект върху заетостта и доходите. Това подобрява и качеството на инвестициите, които се правят сега, като се вземат предвид ценовите критерии, пазарните условия и изисквания, преобладаващи в целия Съюз. Необходимо следствие от последното е създаването на индустриални центрове и зони, в контекста на които се създават външни икономии и специализация, които намаляват производствените разходи. Освен това, големият пазар стимулира и инвестициите в инфраструктурни проекти, като например в комуникациите, транспорта, енергетиката и др., които допринасят за цялостната ефективност и развитие. Заслужава да се отбележи и ефектът върху бизнес поведението и климата. В контекста на големия

пазар се намаляват рисковете и несигурността на бизнес инициативите, засилват се дългосрочните инициативи и планиране и се постига по-голяма гъвкавост и независимост от развитието и решенията на местно или национално ниво.

И накрая, по-голямото разпространение и циркулация на идеи, технологии и знания, съчетано с по-голямата гъвкавост и възможности за избор на място на установяване за лица и предприятия, както и засилващата се конкуренция, представлява постоянен натиск за модернизиране на изостаналите производствени и социални структури. Наличието или отсъствието на гореспоменатите ефекти, тяхната степен и мащаб, които, както споменахме, зависят от степента на икономическа интеграция на Съюза, определят очакваните ползи, които са повишаване на производителността и социалното благосъстояние, както и окончателния отговор на въпроса за степента на успех или неуспех на Митническия съюз или на всяка друга форма на икономическа интеграция.

Ефектите върху условията на търговия

Създаването на митнически или друг икономически съюз може да има благоприятни последици върху условията на търговия на участващите в него страни. Условията на търговия, т.е. количеството внос, което може да се получи с определено

количество износ или съотношението на цените на износа към вноса, могат да бъдат променени в полза на страните от Съюза, в резултат на увеличаване на неговата преговорна сила спрямо трети страни. Този факт зависи от размера на икономическия съюз спрямо световната икономика.

Ако този размер е много голям, тъй като са включени много големи икономики, тогава предположението за напълно еластична крива на предлагане от трета страна или останалата част от света за конкретната стока, на което се основаваше предишният анализ, отслабва по валидност. Един голям икономически съюз може да използва монополната си сила или силата, която може да има като монопол върху определени продукти, и да начислява по-ниски цени за внасяните в него продукти, подобрявайки условията си на търговия. Трети страни, и особено малките, могат да загубят пазарни дялове на пазара на икономическия съюз, не само поради промяната в търговията, но и поради промяната в условията на търговия в тяхна вреда.

За да продават на пазара на Съюза, те ще трябва да увеличат усилията си много повече, приемайки преобладаващите на пазара на Съюза цени, намалени с общото външно мито и транспортните разходи. Държавите от Съюза сега имат по-голяма сила за договаряне, отколкото преди са

имали като отделни държави, спрямо трети държави, сила, която се увеличава с увеличаването на размера на Съюза.

Фактори, влияещи върху функционирането на митническия съюз.

Успехът и ползите от митническия съюз се влияят от няколко фактора, основните от които са следните:

- Размерът на Съюза

Колкото по-голям е съюзът, толкова по-голям е потенциалът за създаване на търговия и толкова по-големи са шансовете нискобюджетните и най-ефективни производители да бъдат разположени в рамките на съюза. Ако съюзът е малък, нискобюджетните производители вероятно ще бъдат извън него, което ще доведе до преобладаващи отрицателни ефекти от отклоняването на търговията. Размерът на съюза се измерва с неговия дял в световната търговия и неговия дял в световното производство.

- Разликите в производствените разходи на страните преди създаването на митническия съюз.

Колкото по-големи са тези разлики преди създаването на митническия съюз, толкова по-голяма ще бъде търговията след създаването му. Следователно, толкова по-големи ще бъдат ползите. Държавите с приблизително еднакви

производствени разходи имат малък интерес от създаването на митнически съюз.

- Географското положение на страните от Съюза

Мобилността на производствените фактори на всяка страна зависи и от разходите за транспорт. Колкото по-високи са разходите за транспорт, толкова по-малка е възможността за търговия и следователно ползите от съюза. Следователно, страните, които ще създадат икономически съюз, трябва да са географски съседни.

- От съществуващото преди това ниво на протекционизъм

В числовия пример на Липси, колкото по-голяма и по-лека е тарифата, която страната налага преди съюза, толкова по-големи са възможностите за създаване на търговия след съюза и следователно ползите от него.

- Производствената структура на страните, които ще създадат митнически съюз

Ако икономиките на страните, които ще създадат икономически съюз, са допълващи се, т.е. не произвеждат сходни продукти, то след съюза няма голям потенциал за по-нататъшно увеличаване на създаването на търговия, тъй като

дори преди съюза тези страни ще са се специализирали в производството на стоки, за които имат сравнително предимство и биха обменяли помежду си продукти. Но, ако икономиките произвеждат сходни продукти, т.е. са конкурентоспособни, то след съюза се създава търговия и следователно се ползват от съюза.

- Чуждестранни инвестиции в страните-членки на митническия съюз.

В зависимост от размера на митническия съюз и степента на мобилност на производствените фактори в рамките на съюза, ще има и дългосрочни инвестиции от компании от трети страни към митническия съюз. Много пъти мултинационални компании от трети страни, за да избегнат общата външна тарифа, създават дъщерни дружества в някои страни от съюза.

Разработване на концептуална рамка, базирана на съществуващи теории и модели

Емпиричната стратегия, следвана в това изследване, ще черпи теоретичната си основа от теорията за ендегенния растеж (напр. Lucas, 1988, Sergio, 1991) и най-влиятелните търговски теории (вижте предишната глава), за да се изследва

влиянието на търговията и присъединяването на Гърция към ЕС (1981) върху икономическия растеж на страната.

Ще бъдат използвани няколко усъвършенствани иконометрични методологии за времеви серии, за да бъдат изследвани стационарните свойства на променливите, да бъде разгледано евентуалното съществуването на дългосрочна причинно-следствена връзка и да бъде проучено дали съществуват краткосрочни причинно-следствени ефекти.

Базовият модел, който ще бъде оценен, ще се състои от влиятелни макропроменливи, както и променливи, най-подходящи за търговията и ефектите от търговията върху икономическия растеж, и е представен по-долу:

$$\ln GDP_t = \varphi_0 + \varphi_1 K_t + \varphi_2 L_t + \varphi_3 FDI_t + \varphi_4 EDUC_t + \varphi_5 REEXR_t + \varphi_6 DumEU1981_t + \varepsilon_t \quad (4.1)$$

Идентифициране на ключови променливи, влияещи върху връзката между митническите съюзи и икономическия растеж

Ключовите променливи за това изследване са с годишна честота от 1971 до 2019 г. и са събрани от три източника: а) база данни PENN World Tables версия 10.01, б) база данни за показатели за световно развитие на Световната банка и в) база данни за икономически данни на Федералния резерв на Федералната резервна банка на Сейнт Луис, САЩ.

Доход

Използва се натурален логаритъм на реалния гръцки брутен вътрешен продукт (lnBDP) по постоянни национални цени за 2017 г. (в милиони щатски долара за 2017 г.), който са събрани от базата данни PENN World Tables версия 10.01.

Физически капитал и работна сила

Уравнение (4.1) включва променливи, за които теорията на ендеогенния растеж предполага, че влияят на икономическия растеж, като например физически капитал K и работна сила L . Мотивирани от основната и ендеогенната теория на растежа, се използва Брутното образуване на основен капитал като процент от brutния вътрешен продукт (K), извлечено от базата данни за показатели за световно развитие на Световната банка. Използва се също броя на заетите лица в милиони (L), извлечен от базата данни PENN World Tables версия 10.01.

Преки чуждестранни инвестиции и валутни курсове

За да бъдат обхванати възможните ефекти от търговския сектор върху икономическия растеж и доходите, се използват данни за нетния приток на преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в Гърция като процент от brutния вътрешен продукт, извлечени от базата данни за показателите за световно развитие

на Световната банка. Освен това се използва реалния ефективен валутен курс (REEXR) въз основа на ИПЦ, извлечен от базата данни за икономически данни на Федералния резерв на Федералната резервна банка на Сейнт Луис, САЩ.

Човешки капитал

Пренебрегването на ефектите от човешкия капитал може да доведе до подвеждащи резултати. За да бъдат включени заместителите на ефектите от човешкия капитал, в модела се включва променлива за записване в висше образование като процент от brutния запис (EDUC), извлечена от базата данни за показатели за световно развитие на Световната банка.

Присъединяването на Гърция към ЕС

Накрая, в съответствие с изследователските цели на това проучване, ние допълнително създаваме фиктивна променлива за времето, която приема стойност 0 от 1971 до 1980 г. и стойност 1 от 1981 г. (годината на присъединяване на Гърция към ЕС) до края на нашата извадка (*DumEU1981*).

ГЛАВА 2: МЕТОДОЛОГИЯ

Дизайн на изследването

Настоящото изследване използва количествени методи, за да изследва ефектите от митническия съюз на ЕС върху икономическия растеж и развитие на Гърция. По-специално, прилагат се няколко иконометрични методологии, за да бъдат изследвани стационарните свойства на променливите, да бъде проучено съществуването на дългосрочна причинно-следствена връзка между променливите в рамките на коинтеграцията, както и да бъдат проучени възможните за краткосрочни причинно-следствени ефекти.

Събиране на данни

Данните, използвани за изследването, са с годишна честота от 1971 до 2019 г. и са събрани от три източника:

- a) Базата данни за показателите за световно развитие (WDI) на Световната банка, <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>
- b) Базата данни за икономически данни на Федералния резерв (FRED) на Федералния резервен банк на Сейнт Луис, САЩ, <https://fred.stlouisfed.org/>

- с) Базата данни PENN World Tables версия 10.01,
<https://www.rug.nl/ggdc/productivity/pwt/?lang=en>

За съжаление, извадката е ограничена до 2019 г. поради наличието на данни в базата данни PENN, която съдържа данни от 1960 до 2019 г.

Използвани иконометрични методологии

В следващите раздели са представени иконометричните методологии, използвани в това изследване, за да се изследват свойствата на стационарност на променливите, да се проучи съществуването на дългосрочна причинно-следствена връзка и да се проучи дали съществуват краткосрочни причинно-следствени ефекти. Използваните иконометрични техники включват DF-GLS и Phillips-Perron тестове за единични корени, ARDL методология за коинтеграция, както и NARDL моделен анализ.

ГЛАВА 3: ЕМПИРИЧНИ РЕЗУЛТАТИ

Емпирични резултати

Данните за това проучване са с годишна честота от 1971 до 2019 г. Емпиричният анализ включва няколко стъпки:

1. Тестове за единични корени: За проверка на стационарността на данните.
2. Корелационна матрица: За идентифициране на връзките между променливите.
3. ARDL модел: За тестване на дългосрочни зависимости и тестване на граници.
4. Диагностични тестове: За да се гарантира устойчивостта на ARDL модела.
5. Модел за корекция на грешки и тестове за причинно-следствена връзка на Грейнджър: За разбиране на краткосрочната динамика и причинно-следствените връзки.

Резултатите показват значителна дългосрочна връзка между членството в митническия съюз и икономическия растеж. Икономическите резултати на Гърция се подобриха след присъединяването към ЕС, със забележими промени в ключови икономически показатели. За да се изследва

влиянието върху икономическия растеж на търговията и присъединяването на Гърция към Европейския съюз, в това изследване е използван иконометричен модел, базиран на теорията за ендогенния растеж и утвърдени търговски теории. Приложените иконометрични методологии имаха за цел да изследват стационарните свойства на избраните променливи, да проучат съществуването на коинтегрираща връзка между променливите и да проучат възможните краткосрочни причинно-следствени ефекти. В анализа е включена фиктивна променлива с цел да се провери дали присъединяването на Гърция към ЕС е повлияло на доходите на страната.

Емпиричните резултати потвърдиха коинтеграционна връзка, която предполага, че съществуват дългосрочни причинно-следствени ефекти между избраните променливи на нашия модел. Инвестициите във физически капитал и броят на работниците се оказват статистически значими, докато величината на броя на работниците е много по-голяма от тази на инвестициите във физически капитал.

Коинтеграционният анализ на ARDL показва, че 39,2% от корекцията от краткосрочно неравновесие до коинтеграционно равновесие е завършена в рамките на една година. Освен това, конструираната фиктивна променлива се оказва статистически значима с коефициент от $-0,053$, което

показва, че гръцкият доход е бил негативно повлиян от присъединяването на страната към ЕС. Краткосрочни причинно-следствени ефекти се откриват и от труда към дохода, от преките чуждестранни инвестиции към дохода и от валутния курс към дохода. Допълнително изследвахме възможните асиметрии, използвайки подхода NARDL, и резултатите показаха, че не съществува дългосрочна асиметрична връзка.

Интерпретация на емпирични данни и сравнение на получените резултати със съществуващата литература

След като беше завършен иконометричният анализ на нашите данни, ще преминем към по-подробно обсъждане на резултатите. Първо, нашият модел потвърждава съществуването на коинтеграция и следователно съществуват дългосрочни причинно-следствени ефекти от някои от нашите променливи до нивото на икономически растеж. Това показва, че избраните променливи споделят силна връзка помежду си и един и същ път във времето.

Изчисленият статистически значим дългосрочен коефициент за K е 0,017, което показва, че 1% увеличение на брутното образуване на основен капитал като процент от брутния вътрешен продукт води до 0,017% увеличение на дохода (БВП). Този ефект изглежда значителен, но размерът му

е сравнително малък. Резултатът е в съответствие с констатациите на Pegkas and Tsamadasiyas (2014), Pegkas (2018) и Dritsakis, Varelas and Adamopoulos (2006).

Изчисленият статистически значим дългосрочен коефициент за L е 0,318, което е много по-голямо от K и показва, че увеличение с 1 милион на заетостта (заети лица), т.е. повече работници, води до 31,8% увеличение на дохода (БВП). За да се разбере това по-добре, тази констатация предполага, че ако броят на заетите лица се увеличи със 100 000, тогава гръцкият БВП ще се увеличи с 3,18%, което е значителна констатация.

Що се отнася до резултатите от ЕСМ, в това проучване използваме годишни данни, така че оценената стойност на ЕСТ от -0,392 показва, че 39,2% от корекцията от краткосрочно неравновесие до коинтегриращо равновесие е завършена в рамките на една година. Този резултат е доста силен и показва бърза корекция след отклонения от равновесието. Той също така предполага, че всеки голям шок, който води до неравновесие, ще бъде изгладен за около две години и половина.

Що се отнася до краткосрочните тестове за причинно-следствена връзка по Грейнджър, резултатите също са много интересни. В дългосрочен план потвърдихме причинно-

следствени ефекти от К и L към БВП. В допълнение към тези резултати, в краткосрочен план, както показват тестовете по Грейнджър, имаме причинно-следствена връзка, простираща се от L към БВП, от преки чуждестранни инвестиции към БВП и от реални икономически инвестиции към БВП. Това откритие е важно, тъй като допълва картината за гръцката икономика и можем да заключим, че физическият капитал влияе върху дохода в дългосрочен план, човешкият капитал влияе върху дохода както в дългосрочен, така и в краткосрочен план, преките чуждестранни инвестиции влияят върху дохода само в краткосрочен план и накрая валутният курс влияе върху дохода само в краткосрочен план. Не се откриват дългосрочни или краткосрочни причинно-следствени ефекти от човешкия капитал. Този резултат е рядък и е в контраст с многобройни изследвания, като тези на Бенос и Карагианис (2010), Цамадиас и Пронцас (2012) и Гарафас, Сотиропулос и Георгакопулос (2020).

Анализ на механизмите, чрез които митническият съюз влияе върху икономическия растеж

Две или повече държави се обединяват и премахват търговските ограничения, като например тарифите върху стоки, обменяни помежду им, за да формират митнически

съюз. Те също така приемат универсална митническа тарифа за внос от държави, които не са членки на съюза. Има няколко пътя, по които създаването на тази икономическа интеграция може да стимулира растеж.

Създаване на търговия и отклоняване на търговия

Създаване на търговия

Повишаване на ефективността: Сред страните, които са членки на митнически съюз, липсата на тарифи за стоки и услуги означава, че техните производствени места ще бъдат разположени на оптимални места, което води до намалени разходи, както и цени. По-късно това води до постепенно нарастване на търговията между тези страни, като по този начин се повишава тяхната икономическа активност.

Потребителски излишък: Намаляването на цените, заедно с разнообразните алтернативи по отношение на стоки и услуги, подобрява удовлетвореността на потребителите или дори тяхната власт.

Отклоняване на търговията

Изместване на пазара: Митническият съюз може да промени пазарите от ефективни производители в световен мащаб към по-малко ефективни в рамките на съюза чрез

общата си външна тарифа. Това обаче може да доведе до известна първоначална загуба на икономическа ефективност в зависимост от основните процеси в даден пазарен съюз с течение на времето.

Икономии от мащаба

Ползите от увеличаването на размера на пазара са:

Разширяване на пазарите: Митническият съюз води до огромни пазари, което води до икономии от мащаба, предполагащи намалени средни разходи и повишена конкурентоспособност на местните индустрии.

Мотивация за инвестиции: Големият пазар може да привлече както местни, така и международни инвестиции, което от своя страна може да насърчи индустриалния растеж, както и технологичния напредък.

Разпределение на ресурсите и специализация

Оптимално разпределение на ресурсите: Насърчава специализацията в производството на стоки и услуги, за които дадена страна има сравнително предимство, което води до ефективно използване на ресурсите чрез свободна търговия в рамките на митническият съюз.

Развитие на умения: специализацията в дейности може да доведе до развитие на специфични умения и индустрии, като по този начин допринася за формирането на човешки капитал, както и за увеличаване на производителността на служителите.

Инвестиции и капиталобразуване

Преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ): Тези съюзи намаляват търговските бариери, като същевременно имат по-голям и по-унифициран пазар, което води до увеличен приток на ПЧИ, което носи капитал, технологии и управленски умения, които са от съществено значение за растежа.

Развитие на инфраструктурата: Възможността за увеличена търговия и инвестиции между членовете на съюза може да стимулира подобряването на инфраструктурата, което от своя страна ще подобри икономическите резултати.

Иновации и трансфер на технологии

Конкурентен натиск: Иновативността и ефективността са мотивирани от високата конкуренция на единния пазар, което води до икономически растеж в рамките на страните.

Разпространение на знания: По-голямата интеграция позволява на страните членки да заимстват една от друга как да

правят неща като трансфер на технологии, което увеличава техните темпове на растеж, както и производителността.

Мобилност на работната сила

Премахването на бариерите пред мобилността на работната сила в рамките на митническия съюз подобрява интеграцията на работните места и уменията, като по този начин намалява безработицата и непълната заетост, както се вижда от възможностите за заетост.

По подобен начин, преместването на квалифицирани работници през границите може да насърчи трансфера на знания и умения, като по този начин се стимулират иновациите, както и икономическият растеж по отношение на мобилността на човешкия капитал.

Координация на политиките

В това есе се твърди, че митническите съюзи насърчават координацията на политиките, за да хармонизират икономическите политики, регулациите и стандартите, намалявайки търговските фикции и несигурности. Освен това, координираните икономически политики могат да стимулират устойчивия икономически растеж чрез макроикономическа

стабилност в региона, като по този начин привлекат повече инвеститори в района.

Хармонизация на политиките и икономическа стабилност

Емпиричните изследвания на митническите съюзи предоставят смесени, но като цяло положителни доказателства относно тяхното въздействие върху икономическия растеж. Например: Премахването на бариерите пред мобилността на работната сила в рамките на митническия съюз подобрява интеграцията на работни места и умения, като по този начин намалява безработицата и непълната заетост, както се вижда от възможностите за заетост. По подобен начин преместването на квалифицирани работници през границите може да насърчи трансфера на знания и умения, като по този начин стимулира иновациите, както и икономическия растеж по отношение на мобилността на човешкия капитал.

Координация на политиките

Тази теза твърди, че митническите съюзи насърчават координацията на политиките, за да хармонизират икономическите политики, регулациите и стандартите, намалявайки търговските фикции и несигурности. Освен това, координираните икономически политики могат да стимулират

устойчивия икономически растеж чрез макроикономическа стабилност в региона, като по този начин привлекат повече инвеститори в района.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Митническите съюзи обикновено са споразумения между държави за премахване на търговските пречки помежду им, тъй като те налагат общо външно мито върху продукти, идващи от държави, които не са членки. Тази структура води до различни положителни и отрицателни икономически ефекти, като например създаване на търговия и потенциално отклоняване на търговията.

Положително въздействие върху икономическия растеж

1. **Нарастващ обем на търговията:** Все по-често митническите съюзи насърчават по-големи обеми на търговия между държавите членки чрез премахване на тарифи и други търговски бариери.
2. **Инвестиции в инфраструктура:** В резултат на увеличената търговия се наблюдава увеличение на приходите, които могат да бъдат инвестирани в развитие на инфраструктурата и управление, за да се стимулира икономическият растеж.
3. **Създаване на търговия:** Страните членки могат да преминат от производители с високи разходи към по-ефективни производители с ниски разходи, което в

крайна сметка повишава нивата на търговия и икономическата активност в рамките на съюза.

4. Координация на политиките: Те улесняват уеднаквяването на икономическите политики в страните членки, което намалява търговските търкания/несигурности, водещи до макроикономическа стабилност, като по този начин привличат инвестиции.
5. Дългосрочна икономическа интеграция: В рамките на митническите съюзи има по-голяма икономическа интеграция с течение на времето, което води до подобряване на жизнения стандарт и устойчив растеж.

Смесени доказателства от емпирични изследвания

6. Европейски съюз (ЕС): ЕС често е цитиран като успешен модел на митнически съюз, довел до увеличен растеж поради допълнителна търговия и инвестиции.
7. Южноафрикански митнически съюз (SACU): Въздействието върху SACU се различава в различните страни в зависимост от техните икономически структури и нива на развитие

8. Теория на ендегенния растеж: Общата икономическа теория подкрепя аргумента, че инвестициите във физически капитал и работна сила засилват икономическия растеж в контекста на митническия съюз.
9. Отрицателни ефекти върху доходите: Например, има признаци, показващи как някои от страните членки, като Гърция, страдат от неблагоприятни последици за доходите след присъединяването си към ЕС, което допълнително показва, че резултатът може да бъде толкова различен в различните области. Съображения за ефективно прилагане. Икономически контекст: Успехът на митническите съюзи в насърчаването на икономическия растеж зависи от икономическия контекст и условия на страните членки.
10. Балансирани политически решения: Това ще помогне за минимизиране на възможните негативни последици, като например отклоняване на търговията, чрез добри политически решения и сътрудничество между държавите членки.

Членството на Гърция в Европейския съюз (ЕС) илюстрира добре както предимствата, така и недостатъците на участието в митнически съюз. Този съюз има за цел да премахне митата, които съществуват между членовете му, като същевременно установи митнически тарифи на границите, обвързвайки ги икономически. Следователно, той обвързва държавите тясно помежду си, но също така налага някои ограничения както политически, така и икономически върху всяка от тях поотделно.

Политически последици за Гърция

1. Загуба на суверенитет: По отношение на търговските преговори, членството на Гърция в митническия съюз предполага по-малко власт, тъй като ще има международни търговски пактове, към които тя е принудена да се придържа, както всички останали в ЕС. Това означава, че способността ѝ да сключва двустранни споразумения без участието на другите държави членки ще бъде ограничена.
2. Поява на нова политическа динамика: Интеграцията на Гърция в ЕС промени политическата ѝ сфера, което доведе до формирането на нови партии и развитието на външната политика. Това доведе до засилване на

политическите конфликти по време на икономически сривове, повлия на избора на кандидати от страна на избирателите или конкуренцията между партиите.

3. Промени в общественото мнение: От влизането ѝ в Европейския съюз, националните политики в съзнанието на гражданите се промениха относно икономическите политики и спазването на законите на ЕС.
4. Регионална политическа стабилност: Въпреки че митническите съюзи могат да доведат до взаимен мир благодарение на икономическото сътрудничество, те също така причиняват вътрешни спорове и войни в малък мащаб, произтичащи от неравномерното разпределение на доходите в рамките на блока.
5. Въздействие на икономическите кризи: Кризата в еврозоната ясно показва колко уязвима е Гърция в обхвата на митническия съюз, което доведе до сериозни политически и социални проблеми.

Икономически предизвикателства, пред които е изправена Гърция

6. Строга парична политика: В периоди на икономически спад Гърция е принуждавана от ЕС да се придържа към строги фискални принципи, имайки предвид, че тази мярка в повечето случаи предизвиква обществено недоволство.
7. Въпроси на икономическата интеграция: Само по себе си това обаче не винаги е било гаранция за икономически растеж; чрез членството си в подобни организации на митнически съюз, Гърция би трябвало да е подготвена да понесе стагнация по отношение на икономическото развитие.
8. Зависимост от структурите на ЕС: Що се отнася до вътрешното икономическо управление в страната, може да възникнат определени предизвикателства, свързани с връзките ѝ с наднационалните структури от Брюксел, наречени Европейски съюз.
9. Неравенства в икономическите печалби: При такива условия това оказва натиск върху относително по-бедните икономики, сред които е и Гърция.
10. Предизвикателства в търговските преговори: Това означава, че изпълнението на изключителни икономически изисквания е много сложно, като

европейската интеграция е неизбежна и в двата случая. Европейският съюз предоставя на Гърция уникална гледна точка, през която можем да наблюдаваме ползите и сложността на принадлежността към митнически съюз. Въпреки че това предоставя възможност за достъп до по-големи пазари и евентуално икономическо разширяване, перспективите се определят от значителни политически и икономически ограничения, които биха могли да породят хаос (и/или недоволство) сред населението. Случаят с Гърция е илюстративен защо държавите трябва да обмислят по-конкретно своите икономически политики, като се имат предвид обстоятелствата, при които тези държави функционират в условията на митнически съюз.

За да се изследва влиянието върху икономическия растеж на търговията и присъединяването на Гърция към Европейския съюз, в това изследване е използван иконометричен модел, базиран на теорията за ендегенния растеж и утвърдени търговски теории. Приложените иконометрични методологии имаха за цел да изследват стационарните свойства на избраните променливи, да проучат съществуването на коинтегрираща връзка между променливите и да проучат възможните

краткосрочни причинно-следствени ефекти. В анализа е включена фиктивна променлива с цел да се провери дали присъединяването на Гърция към ЕС е повлияло на доходите на страната.

Емпиричните резултати потвърдиха коинтеграционна връзка, която предполага, че съществуват дългосрочни причинно-следствени ефекти между избраните променливи на нашия модел. Инвестициите във физически капитал и броят на работниците се оказват статистически значими, докато величината на броя на работниците е много по-голяма от тази на инвестициите във физически капитал.

Коинтеграционният анализ на ARDL показва, че 39,2% от корекцията от краткосрочно неравновесие до коинтеграционно равновесие е завършена в рамките на една година. Освен това, конструираната фиктивна променлива се оказва статистически значима с коефициент от $-0,053$, което показва, че гръцкият доход е бил негативно повлиян от присъединяването на страната към ЕС. Краткосрочни причинно-следствени ефекти се откриват и от труда към дохода, от преките чуждестранни инвестиции към дохода и от валутния курс към дохода. Допълнително изследвахме възможните асиметрии, използвайки подхода NARDL, и

резултатите показаха, че не съществува дългосрочна асиметрична връзка.

Научни приноси

Методологичен принос

Дисертацията разработва и прилага усъвършенствана иконометрична рамка за анализ на ефектите от митническите съюзи върху икономическия растеж. Чрез комбиниране на тестовете за единични корени DF-GLS и Phillips-Perron, коинтеграционните модели ARDL и NARDL и анализа на причинно-следствената връзка по Грейнджър, тя постига висока прецизност при улавяне на дългосрочните и асиметрични ефекти от икономическата интеграция. Това представлява методологичен принос за усъвършенстване на емпиричните инструменти за изучаване на интеграционните процеси в рамките на Европейския съюз.

Теоретичен принос

Авторът изгражда концептуална рамка, която интегрира класическите и съвременните теории за икономическа интеграция – неокласическия модел, Теорията за оптималните валутни зони, модела на Хекшер-Олин, хипотезата на Баласа-Самуелсон и Новата търговска теория. Този синтез предлага интердисциплинарен модел, обясняващ пазарните, институционалните и структурните механизми, чрез които митническите съюзи влияят върху икономическия растеж.

Емпиричен принос

Въз основа на данни от времеви серии за периода преди и след присъединяването на Гърция към Европейския съюз, изследването идентифицира статистически значима дългосрочна връзка между членството в митническия съюз и икономическия растеж. Емпиричните открития разкриват двоен ефект – стимулиране на търговията и инвестициите, като същевременно се задълбочават структурните дисбаланси и се ограничава икономическият суверенитет.

Институционален принос

Дисертацията подчертава институционалната хармонизация като ключов фактор за устойчивото функциониране на митническите съюзи. Тя показва, че ефективността на интеграцията зависи не само от пазарните механизми, но и от административния капацитет и институционалната адаптивност, допринасяйки за по-дълбоко разбиране на връзката между институционалната устойчивост и икономическите резултати в ЕС.

Политико-икономически принос

Въз основа на емпиричните резултати, авторът предлага нова рамка за интеграционна политика, ориентирана към балансирано и устойчиво развитие. Подчертава необходимостта от насочване на структурните фондове към

образование, иновации и човешки капитал, за да се повиши конкурентоспособността на периферните икономики.

Практико-приложен принос

Резултатите имат голямо практическо значение за националните и европейските институции при формулирането на политики за икономическа конвергенция и адаптивна интеграция. Аналитичната рамка и разработените показатели могат да бъдат приложени за оценка на ефектите от членството в ЕС върху националните икономики и за разработване на стратегически документи за устойчив растеж.

Обобщение на научната значимост

Докторската дисертация на Евангелос Парусис развива научното разбиране за икономическата интеграция, като комбинира теоретични концепции, емпиричен анализ и политически измерения в единна изследователска рамка. Чрез задълбочено изследване на опита на Гърция, изследването предлага модел за оценка на икономическите и институционалните ефекти от членството в митническия съюз, носещ както академично значение, така и практическа стойност за разработването на политики в рамките на Европейския съюз.

Публикации

1. Парусис, Е. (2024). Неокласическа теория на митническите съюзи: Теоретичен подход. *Предприемачество* , [https://ep.swu.bg/images/pdfarticles/2024/Num.7 EP 2 2024 NEOCLASSICAL THEORY OF CUSTOMS UNIONS PAROUSIS ARTICLE 30.10.2024.pdf](https://ep.swu.bg/images/pdfarticles/2024/Num.7_EP_2_2024_NEOCLASSICAL_THEORY_OF_CUSTOMS_UNIONS_PAROUSIS_ARTICLE_30.10.2024.pdf)
2. Парусис, Е. (2024). Нова търговска теория и икономическа интеграция: Цялостен анализ. *Предприемачество* , [https://em.swu.bg/images/SpisanoIkonomikaupload/SpisanoIkonomika2024/1.%20EM_1_2024 NEW%20TRADE%20THEORY PAROUSIS%20ARTICLE%201.pdf](https://em.swu.bg/images/SpisanoIkonomikaupload/SpisanoIkonomika2024/1.%20EM_1_2024_NEW%20TRADE%20THEORY_PAROUSIS%20ARTICLE%201.pdf)
3. Парусис, Е. (2024). Икономически растеж и митнически съюзи: Емпирично изследване. *Предприемачество*, <https://ep.swu.bg/index.php/archive/2025/2025-issue-1>

SOUTH-WEST UNIVERSITY
"NEOFIT RILSKI"

Faculty of Economics
Department of Finance and Accounting

PhD PROGRAM:
FINANCE, MONEY CIRCULATION, CREDIT AND
INSURANCE

ABSTRACT

Of PHD thesis for acquiring of educational and scientific degree
"Doctor", Area of high education: 2. Social, Economic and Legal
Sciences, Professional field: 3.8 "Economics"

"EFFECTS OF CUSTOMS UNION ON ECONOMIC
GROWTH"

PhD Student: Evangelos Stavros Parousis

Scientific Supervisor: Assoc. Prof. Elena Stavrova, PhD

Blagoevgrad, 2025

The dissertation work was discussed and proposed for defense at a meeting of the Department of Finance and Accounting at the Faculty of Economics of the South-west University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad on ..... 2025.

In its content, the dissertation includes an introduction, three chapters (literature review, methodology, results, discussion) conclusions, one appendix and literature review.

The text is in a volume of 132 pages, which includes 11 tables, 13 figures. The cited literature covers 107 titles.

*The defense of the dissertation will be held on .....
2025 year from ... h. in Hall ....., 8 Building of SWU "Neofit Rilski"
- Blagoevgrad, in front of a scientific jury.*

*The defense materials are available at the office of the
Finance and Accounting Department on the first floor, 8 Building
of SWU "Neofit Rilski" – Blagoevgrad*

CONTENT

Introduction	4
Chapter 1.....	15
Chapter 2.....	32
Chapter 3.....	34
Conclusion	42
Scientific contributions.....	50
Publications.....	53

Introduction

Relevance of the Topic

The role of government and the amount of government spending in a country have been researched from many different points of view and sides in financial literature. The theoretical and empirical relationship between government expenditures and economic growth turned to be an intense subject of analysis and controversy within the economic literature (Antoniou, Katrakilidis and Tsaliki, 2013). The existence of an optimal volume of government spending in an economy has been an important topic of theoreticians' discussions and empirical analyses. Government expenditure is a significant component of economic policy, utilized by the governments as an operative policy tool to promote strong and sustainable growth. The purpose is to stimulate economic growth through budgetary expansion that will boost the investments on the private sector spending, thereby bringing in growth through the multiplier effect. However, government spending is a double-edged sword (Ahmad & Loganathan, 2015). Regardless of theoretical grounds that presumed a positive relationship between government spending and economic growth, the extant research on this nexus is inclusive (Ahuja, & Pandit, 2020). While it could result in a higher GDP, the overall economic development might be following different trajectories (Gjini & Kukeli, 2012).

We think that living in an area that this debate shows a revival. The relationship between government spending and national output it is important for many issues related to politics. The majority point of view among the various perspectives developed on the subject is that the government spending is a very important tool for exercising government policy, which allows the respective administrator to influence its course and performance economy. In essence they are the conduit through which the central government seeks to satisfy collective needs, redistribute income and maintain social welfare. On the other hand, there are economists who support it as much as the largest possible cut in government spending by proposing as the main arguments the significant reduction that would be caused in government expenses but also the free operation of the markets without external interference. In relation to what mentioned above it is worth noting that for most countries the government spending is a large part of their total spending. This renders both the aforementioned views but also all the variations they have against observed times worthy of study.

For example, periods of recession hamper central capacities authorities to stimulate their economy through tax measures, unless the share of public spending in GDP increased. Long-term estimates of relationship between public expenditure and national production give the ability to identify a reference point against which it can no

one to determine the direction of fiscal policy that approved by specific governments. The relationship between government spending and national product is also important for the issue of sustainability of public finances, especially during the phase where governments struggle to limit public spending. Therefore, the determination of this relationship offers a theoretical framework according to which the adaptive will be formed and judged fiscal policy plans concerning the medium-term fiscal goals.

Taking into account the above and given that due to the global economic crisis all the important economic figures have been found at its core public debate, the study of the relationship between governmental spending and economic growth. Of course it should be emphasized that due to the diversity and the uniqueness of each economy the present study will focus on a specific group of countries whose economies present common characteristics. Despite the various attempts that have been made from time to time in all financial spectrums, it is worth noting that these efforts, both by economists and those practicing government policy were and remain difficult, as well factors such as economic uncertainty and technological changes can overturn the financial data at any time.

A critical question in growth theory that intrigues researchers and policymakers over the last century is between government spending and economic growth, which has a higher

impact on the other? At the theoretical level, there have been, essentially speaking, two main directions of exploration: Wagner's law and Keynesian Macroeconomic Theory (Ahuja, & Pandit, 2020).

The research study aims to re-examine the connection between government disbursement and economic progression by employing a more copious data set. It is believed that the results would provide comprehensive implications for economic development.

Until the Great Depression began in August 1929, the role and responsibility given to the public sector by the fiscal traditionalist view was rather limited. This approach, which holds the duties, powers and responsibilities of the public sector in a narrow framework, rejected the concept of the "welfare state" in particular and did not consider the role of public policy aiming to equalize the distribution of income and wealth as a primary function. However, social expenditures became prominent as the Keynesian view dominated economic theory, stating that public sector expenditures on social welfare in different countries of the world are efficient instruments to achieve a fair distribution of income and wealth. With the general acceptance of this viewpoint, social expenditures were perceived as they indisputably are, as the main task of the public sector. The fact that these expenditures

increased considerably in the 1960s tended to increase the importance of the concept of “welfare state”. Welfare states devote resources to education, healthcare and social protection, transfers to low-income groups being particularly prominent in this context. The size and composition of social spending is influenced by many financial, economic, social and political variables. Numerous theoretical and applied studies indicate that the size and composition of social expenditures are influenced by many fiscal, economic, social and political variables.

In 21st century, in Greece, it is a fact that the economic crisis that is now being experienced for a decade has affected to a large extent the revenues of the state, its sectors and clearly the citizens. The need for Greece to conclude fiscal adjustment agreements with the International Monetary Fund and the European Central Bank, in order to have a permanent loan to meet the needs of the country has contributed to a wider reduction of Greece's public spending to Greece. In the following chapters there will be theoretical analyses of the evolution of theories about the role of governments and public expenditures accompanied by macroeconomic analyses of economic indicators on important areas in relation to GDP.

Purpose and objectives of the research

The purpose of this thesis is to study public expenditure incurred in key areas by the Greek state, in the years before and after the economic crisis, thus seeking to show how it was affected by the crisis in areas key to its course and improving the lives of citizens. Also, for the same period a comparison will be made between public spending and other EU countries. Moreover, the purpose of this work is to determine the causal relationship between in government spending and economic growth and the likely short-term and long-term balanced relationship that exists between them. As mentioned above, due to of the extremely large diversity of national economies, the present work focuses on the study of the relationship between government spending and economic growth in terms of concerns Greece and other European countries. Therefore, the following study, focuses on exceptionally large and powerful economies that can, relative to others, on the one hand to withstand the various shocks and on the other hand to reflect on maximum the size and importance of government spending in each national economy.

The objectives of this work are the following:

- a) To examine whether there is a correlation between government spending and economic growth for Greece and each country of the research.

- b) To examine whether there is a long-term and short-term equilibrium relationship between in these variables.
- c) To examine whether there is a causal relationship between these variables

Research structure

The study uses data from thirty-two countries at various stages of development, of various economic policies and physical size, and with different economic histories and experiences expansion of the public sector.

Research questions or scientific hypotheses

International economic relations play an important role in development and the prosperity of the countries. The main goal and central axis of this thesis is the investigation of the relationship between economic development and international/bilateral economic relations that develop between two areas. In particular, we deal with the study of the relationship between economic development and the degree of openness or internationalization of a local economy through product, capital and/or labour flows, i.e. through trade, foreign direct investment and/or immigration, respectively. The specific concepts have attracted the interest of

researchers very early on and have therefore been developed several approaches, both theoretically and empirically.

After proceeding to an overview of the relevant literature, our main concern is, utilizing this knowledge, the development of a theoretical interregional model trade, which can help us in the study of the regional development of a local, of a small, open economy that develops bilateral relations of trade and mobility factors of production with another similar economy. The two economies in its initial stage analysis differ from each other in terms of the stock of production factors, which with in turn, causes a number of other differences, as his study makes clear theoretical framework that we develop. It is noted that the term interregional trade, which also refers to title of the thesis, is used in the broader sense of interregional economics transactions in commodities and factors of production.

Customs union is a stage which is multinational integration, the which gives the advantage to the members who include it by Treaty their obligation not to pay any customs duty on the transactions between them duty or tax with a similar effect but also no quantitative limitation and of course their obligation to apply a common customs tariff in relation to third countries. The customs tariff appears to have not only a common customs policy but also a common foreign policy trade. Now in terms of free movement it

applies to any products regardless of origin which creates the abolition of customs internal border controls.

The main aim and purpose of the founders of the European Economic Community was the creation of the customs union which will have a common market within it in which goods, funds and services could exchange between members freely without charges. They envisioned the integration of economies not as a prescription that will help the economic development but also as an aid that will bring gradual achievement of the conditions for an integrated political union of Europe. That's why their reason they needed a stable and strong foundation which was the customs union.

Objectives of the study

The central issue of the thesis is the causal relation between international Customs Unions on the one hand and on the other economic prosperity and development (or growth). Therefore, the thesis, empirically approaches the relation between Customs Unions and the economic development, focusing our research interest in the European Union. More specifically, the dissertation first examines the relationship of trade and economic growth and then the relationship of transnational movement of factors of production and internationalization in prosperity.

The study

The purpose of this research is to analyse and compare the relation between the trade liberalization (via Customs Unions) and the level of economic growth. There has been a number of studies investigating the types and ways of how the libera trade affects positively the economic development. The research is focusing on the EU area.

Research methodology

The impact of trade on economic growth: An empirical investigation of the EU countries: examination the relationship between trade and economic growth using a panel dataset of European Union countries over the period 1990–2020. There are used several panel data econometrics methods (pooled OLS, fixed effects, random effects, GMM).

Methodology, data and empirical results

Methodology: panel data (briefly introduce the fixed effects model, random-effects model, and the Hausman (1978) test), data (EU-27 or EU-15 countries, from 1980/81/85 onwards), panel unit root tests and panel estimates.

Data source and econometric models

This study uses 32 annual observations over the period 1980–2021 across EU countries to examine the impact of trade liberalization on economic growth. Data were obtained from several sources including: (i) Penn World Tables; (ii) World Bank Development Indicators; and (iii) Bruegel datasets. Following the literature, we use an augmented version of the standard general production function to examine the link between economic growth and trade liberalization. The five key variables are specified below:

$$Y = f(L, K, HC, LIB) \quad (1.1)$$

Y is GDP per capita, K is capital stock, L is labour, HC is human capital, and LIB is a vector of trade liberalization indicators. While technology is a significant factor for economic growth, it is not explicitly included in the model as the impact of technology is primarily transmitted through human capital and the stock of capital.

Existing studies on the topic is twofold: (i) time-series studies with a focus on specific countries; and (ii) cross-sectional studies with the focus on a range of countries (Kneller et al., 2008). As noted above, there is constructed a panel dataset to control for country-specific heterogeneity. Incorporating these five countries into the same sample can be justified due to their strong historical and cultural roots in addition to the economic linkages from being a part of the customs union.

The dependent variable used in this study is GDP per capita, which is used as a proxy for economic growth. Data are in constant 2005 U.S. dollars and were adjusted for purchasing power parity to enable comparison across countries.

CHAPTER 1: LITERATURE REVIEW

Smoot-Hawley Tariff Schedules have been used as a case study for application of Keynesian theory to international trade (Gaunce & Smith, 198). Its implementation resulted in recession and caused other states to reciprocate by imposing similar measures on US exports (Eichengreen, 1986). As a result, global trade was discouraged while unemployment rates soared through the roof all over the world (Harrison, 2009). According to Balassa (1973), economic integration is defined either as a process (Dynamic element) or as a state of affairs (Static element). In the first case it means the gradual removal of distinctions between economic units belonging to different national states, while in the second the situation where the any form of discrimination. With the process of economic integration, the tendency to equalize the prices of similar goods and production factors between of the various countries or regions of an economic union. This fact turns the two regions or economies into one region or economy, and then economic

integration is the realization of the equalization of the prices of production factors between two regions according to Holzman (1976). Economic integration is different from economic cooperation or a more open economy. In the case of economic cooperation, we have various actions aimed at reducing or mitigating discrimination in trade in various sectors of the economy, which is pursued by corresponding international agreements. Also, one more open economy does not mean economic integration with another or other economies. The realization of the latter means active participation in the division of labour, implementation in practice of the "second best alternative solution" (second best solution), since in the short term the best solution, which is free trade on a global scale, cannot be implemented.

Integration is a difficult and complex process. In addition to transportation costs that prevent price equalization across countries or regions, factors such as consumer preferences, cultural traditions, climate, income, etc. are additional causes that prevent the integration and homogenization of an economic union. Of course, something similar happens in a country. That's why according with Jovanovic M. (2002) economic integration is a practically unlimited, endless process, just as it is within the country itself. There are various forms of economic integration depending on the degree of preferential treatment:

- a) The Free Trade Area, where the member countries of the unit abolish tariffs on trade with each other, but each country maintains its individual tariff policy towards non-member countries.
- b) The Customs Union, which foresees, in addition to the abolition of tariffs between the member countries, the establishment of a common tariff towards the rest of the countries of the world.
- c) The Common Market, which, beyond the discriminatory measures of the customs union, provides for the free movement of production factors between member countries.
- d) The Economic Union, which provides for the coordination of the monetary and tax systems of the member countries, in order to achieve fiscal and monetary harmonization.

Static effects of the Customs Union

The Customs Union is one of the basic forms of economic integration and its existence is based on two basic conditions:

- a) the abolition of all tariffs and related restrictions on trade between the countries participating in it and
- b) the establishment of a common external tariff with all the arrangements concerning trade with third countries.

Due to these two conditions on which the customs union is based, which entail free trade between the member countries of the Union and protectionism or restrictions on trade with third countries, both positive and negative effects arise. The positive effects come, as is known from trade theory, from the abolition of tariffs and related restrictions within the Union, which has the consequence of strengthening and creating new trade between member countries, without displacing imports from third countries. Specifically, this is caused by the replacement or shift from the inefficient high-cost producer located within the Union to the efficient low-cost producer also located within it. This fact, called Trade creation, is due to the positive effects resulting from trade liberalization within the Union.

On the contrary, the negative effects come from the existence of the second condition of the customs union, i.e. it is a consequence of protectionism and restrictions on trade with third countries. This fact, which leads to the replacement of the low-cost producer located outside the Union with a high-cost producer located within the Union, is called Trade Diversion. Due to the shift in trade, the member countries of the Union now buy from each other – and at a higher cost – what they used to buy from third countries.

Effects on the level of well-being

a) Trade creation

The effects on the level of social welfare of their members are similar to the effects on trade that come from the above dual nature of customs unions, i.e. the combination of protectionism and liberalization. One has to weigh these two opposing effects in order to agree with the generally accepted proposition that customs unions raise the level of welfare.

b) Trade diversion

In the case of trade conversion the results are negative and opposite to that of trade creation at the welfare level. Trade diversion means a loss of welfare for the country that imposes a discriminatory tariff, depending on the country of origin of the products. Finally, we should note that the customs union is more beneficial and preferable than a unilateral reduction of tariffs. In the first case, apart from the benefits resulting from the reduction of tariffs, we also have an increase in exports caused by the creation of two-way trade, which does not happen in the second case. In general, the Customs Union improves the efficient allocation of resources globally and the potential level of welfare when the effect of trade creation is stronger than that of trade diversion. But the potential level of well-being is not the same as the actual level of well-being. The actual level depends not only on economic

efficiency (the size of pitta) but also on the distribution of income (the distribution of pitta).

Dynamic effects of economic integration

But apart from these effects, examining the effects of the creation of an economic union over time, there is noticed that there are many other dynamic effects of decisive importance for the evaluation of the Union. These effects, which are due to the structural adjustments of the Union's economies, may be of such an extent as to exceed any negative effects previously mentioned at a static level. For this reason, their ever-increasing importance is decisive for the success of the Union.

Improving the level of prosperity of an economic Union does not only come from the more efficient distribution of production factors, which means moving along the limits of the economy's production possibilities curve, but also from the promotion and strengthening of the development process, which means towards outward displacement of this curve (Root F., 1990). The dynamic effects come from and are the result of the large market size that is created, combined with the intensified competition. In this extended market, producers and consumers have free access to the national markets of all member countries that were previously blocked by the multitude of import barriers.

The removal of the obstacle called the small size of the market, which sets barriers to the development of productive forces, leads to the creation of a large market, within which new forces and mechanisms of development are set in motion. The favorable effects of the increasing intensity of competition are not only limited to prices and costs, but through them technological progress is promoted, the choices of the consumer are expanded, the quality of goods and services is improved, and a more efficient organization of businesses is imposed.

The creation of the large market makes it possible to develop economies of scale in more firms, which was impossible in the previous context of fragmentation and small market size entailed by protectionism at the national level. Large-scale production is undertaken and profitable when access to a large market. Only then is it possible to leverage those technologies in the respective businesses and industries that generate increasing returns to scale. Exploiting these economies results in lower production costs, lower prices for consumers, due to large-scale production and the specialization it entails. The possibility for positive economies of scale created by the larger market size can lead, in the case of two countries, to the assumption of production by one country, with the consequence of the reduction of production costs by this factor (cost reduction effect). This favourable effect differs from the case of

trade creation where we have production undertaken by the cheapest producer within the Union. In the event that the product was produced before the Union only by country B and A was buying from the rest of the world, then its continued production will have for the well-known effects of trade diversion, of which but its favourable effects should be removed reducing production costs in country B due to economies of scale.

An additional effect of the new large market being created is that it may make it possible for a country to take over production within the Union, which was not possible before. If the level of the initial duty on a product was not sufficient to develop production in Country A, now the reduction in production costs due to economies of scale in the new market size makes it possible to substitute imports and start production in it. For country A this effect is trade suppression (Trade suppression), while for B it is trade conversion. If A continues to produce in the long run, the experience and expertise it can acquire are likely to further reduce the cost of production and the negative effects of the trade shift.

In the large market, the intensity of competition forces producers to reduce costs, more aggressive sales policy, introduce innovations, research and promote new products. It enables non-inflationary economic growth. The combination of the above two factors imposes in many branches of the economy the creation of

large-sized enterprises, which is carried out either through the development and expansion of existing ones, or through acquisitions and mergers with others, with the consequence of the displacement and closure of inefficient ones from efficient ones (creative destruction).

However, in order for the long-term creation of large-sized enterprises and concentrations in the various sectors in the new large market not to lead to a weakening of the competitive environment and a reduction of the above favourable effects, the continuous supervision and monitoring of the market is required through the appropriate institutional framework that establishes a common competition policy.

Large-sized enterprises have greater bargaining power, more stable positions in the market, greater possibilities in terms of their borrowing and procurement, the financing of research and development of new technological methods and products, as well as their faster and more efficient application in production. procedure. In order to face the competition and exploit the new opportunities and advantages offered by the large market, companies are obliged to make new investments, with favorable effects on employment and income. It also improves the quality of the investments that are now being made, with cost criteria, market conditions and requirements prevailing throughout the Union. A necessary

consequence of the latter is the creation of industrial centres and zones, in the context of which the external economies and specialization that reduce production costs are created. In addition, the large market also boosts investments in infrastructure projects, such as e.g. in communications, transport, energy, etc., which contribute to overall efficiency and development. Also worth mentioning is the effect on business behaviour and climate. In the context of the big market, the risks and uncertainty of business initiatives are reduced, long-term initiatives and planning are strengthened and greater agility and independence from developments and decisions at local or national level is obtained.

Finally, the greater circulation and dissemination of ideas, technology and knowledge, combined with the greater flexibility and possibilities of choosing the place of establishment for persons and businesses as well as the intensifying competition, constitutes a constant pressure to modernize backward productive and social structures. The presence or absence of the above effects, their extent and size, which as we mentioned depends on the degree of economic integration of the Union, determines the expected benefits, which are the increase in productivity and social welfare, as well as the final answer in the question of the degree of success or failure of the Customs Union, or any other form of economic integration.

The effects on the terms of trade

The creation of a customs or other economic union can have favourable effects on the terms of trade of the countries participating in it. The terms of trade, i.e. the quantity of imports that can be obtained with a quantity of exports or the ratio of export to import prices, can be changed to the advantage of the countries of the Union, as a result of an increase in its bargaining power vis-à-vis third countries. This fact depends on the size of the economy union in relation to the global economy.

If this size is very large, because many large economies are involved, then the assumption of a fully elastic supply curve from a third country or the rest of the world for the particular good, on which the previous analysis was based, weakens in validity. A great economic Union it can use its monopoly power or the power it may have as a monopoly in certain products and charge lower prices for products imported into it, improving its terms of trade. Third countries, and especially small ones, may lose market shares in the economic Union market, not only because of the shift in trade, but also because of the change in the terms of trade to their detriment.

In order to sell in the Union market, they will have to step up their efforts much more, accepting the prices prevailing on the Union market reduced by the common external duty and transport costs. The countries of the Union now have greater bargaining

power than they previously had as individual countries vis-à-vis third countries, power which increases as the size of the Union increases.

Factors affecting the operation of a customs union.

The success and benefits of the customs union are influenced by several factors, the main ones being the following:

- The size of the Union

The larger the union, the greater the potential-for the creation of trade and the greater the chances that the low-cost and most efficient producers will be located within the union. If the union is small, low-cost producers are likely to be outside the union, causing negative trade-diversion effects to prevail. The size of the union is measured by its share of world trade and its share of world production.

- The differences in the production costs of the countries before the establishment of the customs union.

The greater these differences are before the establishment of the customs union, the greater will be the creation of trade after the establishment of the customs union. So, the greater the benefits will be. Countries with approximately the same production costs have little interest in establishing a customs union.

- The Geographical position of the countries of the Union

The mobility of the production factors of each country also depends on the cost of transport. The higher the cost of transport, the lower the possibility of trade and thus the benefits of the union. Therefore, the countries that are going to set up an economic union must be geographically adjacent.

- From the pre-existing level of protectionism

As we saw in Lipsey's numerical example, the larger the lighter the tariff that the country imposes before the union, the greater the possibilities of creating trade after the union, and therefore the benefits from it.

- The production structure of the countries that are going to set up a customs union

If the economies of the countries that are going to set up an economic union are complementary, i.e. they do not produce similar products, then after the union there is no great scope for further increase in the creation of trade, since even before the union these countries will have specialized in the production of goods, for which they have a comparative advantage and would exchange with each other products. But if the economies produce similar products, i.e.

they are competitive, then after the union trade is created, and therefore benefits from the union.

- Foreign investments in customs member countries union.

Depending on the size of the customs union and the degree of mobility of the factors of production within the union, there will be also have long-term investments by companies from third countries towards the customs union. Many times, multinational companies from third countries, in order to avoid the common external tariff, establish subsidiaries in some countries of the union.

Development of a conceptual framework based on existing theories and models

The empirical strategy followed in this study will draw its theoretical basis from the endogenous growth theory (e.g. Lucas, 1988, Sergio, 1991) and the most influential trade theories (please see previous Chapter) in order to examine the effects of trade and accession of Greece in the EU (1981) to the country's economic growth performance.

There will be used several advanced time-series econometric methodologies in order to investigate the stationarity properties of variables, to examine the possible existence of a long-run causal relationship, and to investigate if short-run causal effects exist.

The baseline model to be estimated will consist of influential macro-variables as well as variables most relevant to trade and the effects of trade on economic growth and is presented below:

$$\ln GDP_t = \varphi_0 + \varphi_1 K_t + \varphi_2 L_t + \varphi_3 FDI_t + \varphi_4 EDUC_t + \varphi_5 REEXR_t + \varphi_6 DumEU1981_t + \varepsilon_t$$

(4.1)

Identification of key variables affecting the relationship between customs unions and economic growth

The key variables for this study are at annual frequency from 1971 to 2019 and have been collected from three sources: a) PENN World Tables database version 10.01, b) World Development Indicators database of the World Bank, and c) Federal Reserve Economic Data database of the Federal Reserve Bank of St. Louis, USA.

Income

It is used the natural logarithm of the real Greek Gross Domestic Product (lnGDP) at constant 2017 national prices (in millions 2017 US\$) which had been collected from the PENN World Tables database version 10.01.

Physical capital and the labour force

Equation (4.1) includes variables suggested by endogenous growth theory to influence economic growth such as physical capital K and the labour force L . Motivated by basic and endogenous growth theory, it is used gross fixed capital formation as a percentage of Gross Domestic Product (K) retrieved from the World Development Indicators database of the World Bank. The number is also used of persons in employment in millions (L) retrieved from the PENN World Tables database version 10.01.

FDI and exchange rates

In order to capture possible effects from the trade sector to economic growth and income we use data for Greek foreign direct investment net inflows (FDI) as a percentage of Gross Domestic Product retrieved from the World Development Indicators database of the World Bank. Additionally, the real effective exchange rate (REEXR) CPI based is employed, retrieved from the Federal Reserve Economic Data database of the Federal Reserve Bank of St. Louis, USA.

Human capital

Ignoring the effects of human capital can lead to misleading results. In order to include a proxy for the effects of human capital, in the model is included a variable for tertiary school enrollment as a

percentage of gross enrollment (EDUC) retrieved from the World Development Indicators database of the World Bank.

Greece's accession in the EU

Finally, in line with the research objectives of this study, additionally it is created a time dummy variable that takes the value 0 from 1971 to 1980, and the value 1 from 1981 (Greece's accession year in the EU) to the end of our sample (*DumEU1981*).

CHAPTER 2: METHODOLOGY

Research design

This study employs quantitative methods in order to investigate the effects of the EU customs union to Greece's economic growth and development. In particular, there are used several econometric methodologies to investigate the stationarity properties of the variables, to examine the existence of a long-run causal relationship among the variables within the cointegration framework, and also to study possible short-run causal effects.

Data collection

The data used for the investigation are at annual frequency from 1971 to 2019 and have been collected from three sources:

- a) The World Development Indicators (WDI) database of the World Bank, <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>
- b) The Federal Reserve Economic Data database (FRED) of the Federal Reserve Bank of St. Louis, USA, <https://fred.stlouisfed.org/>
- c) The PENN World Tables database version 10.01, <https://www.rug.nl/ggdc/productivity/pwt/?lang=en>

Unfortunately, the sample is limited up to 2019 due to the availability of data in the PENN database which has data from 1960 to 2019.

Econometric methodologies employed

The below sections present the econometric methodologies employed in this study in order to investigate the stationarity properties of the variables, to examine the existence of a long-run causal relationship, and to investigate if short-run causal effects exist. Econometric techniques utilized include DF-GLS and Phillips-Perron unit root tests, ARDL cointegration methodology as well as NARDL model analysis.

CHAPTER 3: EMPIRICAL RESULTS

Empirical results

The data for this study are at annual frequency from 1971 to 2019.

The empirical analysis includes several steps:

1. Unit Root Tests: To check the stationarity of the data.
2. Correlation Matrix: To identify relationships between variables.
3. ARDL Model: To test for long-run relationships and bounds testing.
4. Diagnostics Tests: To ensure the robustness of the ARDL model.
5. Error Correction Model and Granger Causality Tests: To understand short-term dynamics and causal relationships.

The results indicate a significant long-term relationship between customs union membership and economic growth. Greece's economic performance improved post-EU accession, with notable changes in key economic indicators. In order to examine the effects on economic growth of trade and accession of Greece in the European Union, this study employed an econometric model which is based on endogenous growth theory and well-established trade theories. The econometric methodologies applied aimed to

investigate the stationarity properties of the selected variables, to examine the existence of a cointegrating relationship among the variables, and to study possible short-run causal effects. A dummy variable was included in the analysis, with the aim to verify if Greece's accession in the EU has impacted the country's income.

The empirical results confirmed a cointegrating relationship which suggests that long-run causal effects exist among the selected variables of our model. Investment in physical capital and the number of workers are found to be statistically significant, while the magnitude of the number of workers is far greater than that of investment in physical capital.

The ARDL cointegration analysis showed that 39.2% of the adjustment from short-run disequilibrium to the cointegrating equilibrium is completed within one year. Further, the constructed dummy variable is found to be statistically significant with a coefficient of -0.053 indicating that Greek income has been negatively impacted by the accession of the country in the EU. Short-run causal effects are also detected from labour to income, from FDI to income, and from the exchange rate to income. We additionally investigated possible asymmetries using the NARDL approach and the results showed that a long-run asymmetric relationship does not exist.

Interpretation of empirical data and a comparison of the obtained results with the existing literature

Having completed the econometric analysis of our data we move on to discuss the results in more detail. First our model, confirms the existence of cointegration and therefore long-run causal effects exists from some of our variables to the level of economic growth. This indicates that the selected variables share a strong relationship with each other, and the same path through time.

The estimated statistically significant long-run coefficient for K is 0.017 which shows that a 1% increase in gross fixed capital formation as a percentage of Gross Domestic Product leads to a 0.017% increase in income (GDP). This effect appears to be significant but its size is rather small. The result is in line with findings of Pegkas and Tsamadias (2014), Pegkas (2018) and Dritsakis, Varelas and Adamopoulos (2006).

The estimated statistically significant long-run coefficient for L is 0.318 which is far greater than K and shows that a 1 million increase in employment (employed persons), i.e. more workers, lead to a 31.8% increase in income (GDP). To understand this better, this finding implies that if the number of employed persons increases by 100,000 then Greek GDP will increase by 3.18%, a significant finding.

Regarding the results of the ECM, in this study we use annual data, so the estimated ECT value of -0.392 indicates that 39.2% of the adjustment from short-run disequilibrium to the cointegrating equilibrium is completed within one year. This result is quite strong and shows a fast correction following deviations from equilibrium. It also implies that any major shock which results in disequilibrium will be smoothed out in about two and half years.

As far as the short-run Granger causality tests, the results are also very interesting. In the long-run we have confirmed causal effects from K and L to GDP. Supplementary to these results, in the short-run as the Granger tests show, we have causality running from L to GDP, FDI to GDP, and REEXR to GDP. This finding is significant since it completes the picture about the Greek economy and we can conclude that physical capital affects income in the long-run, human capital affects income in both the long- and the short-run, FDI affects income only in the short-run, and finally the exchange rate affects income only in the short-run. No long- or short-run causal effects are detected from human capital. This result is rare and in contrast with numerous studies such as those by Benos and Karagiannis (2010), Tsamadias and Prontzas (2012), and Garafas, Sotiropoulos and Georgakopoulos (2020).

Analysis of the mechanisms through which the customs union affects economic growth

Two or more nations come together and abolish trade restrictions such as tariffs on goods exchanged between them to form a customs union. They also accept a universal customs tariff on imports from countries that are not members of the union. There are several pathways in which the creation of this economic integration can induce growth.

Trade Creation and Trade Diversion

Trade Creation

Efficiency gains: Among countries which are members of a customs union, devoid of tariffs for goods and services means their production locations will be found at optimal points leading to reduced costs as well as prices. Later this results into gradual rise in trade between such countries thereby raising their economic activities.

Consumer surplus: A decrease in prices together with diverse alternatives in terms of goods and services improves consumer satisfaction or even power.

Trade diversion

Market-shifting: A customs union can change markets from efficient producers worldwide to less effective ones within the union by its common external tariff. However, this might lead to some initial loss of economic efficiency depending on underlying processes in a given market union over time.

Economies of Scale

Benefits of increasing the size of the market

Expansion of markets: A customs union brings about huge markets which leads to the economies of scale implying reduced average costs and increased domestic industries' competitiveness.

Motivation for investments: A large market size can attract both local and international investments that can, in turn, promote industrial growth as well as technology advancement.

Allocation of Resources and Specialization

Optimal Resource allocation: It encourages specialization on the production of goods and services that a country has comparative advantage leading to efficient resource utilization through free trade within the customs union.

Development of Skills: specialization in activities can result in development of specific skills and industries thereby contributing

to formation of human capital as well as increase in employee output.

Investments and Capital Formation

Foreign Direct Investments (FDI): These unions reduce trade barriers while having a larger more unified market leading to increased FDI inflow that brings about capital, technology and management skills which are essential for growth.

Infrastructure development: A possibility of increased trade and investment among the members of the union can stimulate improvement in infrastructure consequently boosting economic performance.

Innovation and Technology Transfer

Competitive Pressure: Innovativeness and efficiency are motivated by high amount of competition in a single market leading to economic growth within countries.

Spillover of Knowledge: Greater integration allows member countries borrow from each other how to do things such as technology transfers which increases their growth rates as well as productivity.

Labor Mobility

The removal of barriers to labour mobility within the customs union enhances the integration of jobs and skills thus reducing unemployment and underemployment as indicated by employment opportunities.

Similarly, the relocation of skilled labourers across borders may promote knowledge and skills transfer thereby encouraging innovation as well as economic growth in respect of human capital mobility.

Policy Coordination

This essay argues that customs unions promote policy coordination to harmonize economic policies, regulations, and standards reducing trade frictions and uncertainties. In addition, coordinated economic policies can boost sustainable economic growth through macroeconomic stability within the region hence attracting more investors to the area.

Policy Harmonization and Economic Stability

Empirical studies on customs unions provide mixed but generally positive evidence regarding their impact on economic growth. For example: The removal of barriers to labour mobility within the customs union enhances the integration of jobs and skills thus reducing unemployment and underemployment as indicated by

employment opportunities. Similarly, the relocation of skilled labourers across borders may promote knowledge and skills transfer thereby encouraging innovation as well as economic growth in respect of human capital mobility.

Policy Coordination

This thesis argues that customs unions promote policy coordination to harmonize economic policies, regulations, and standards reducing trade frictions and uncertainties. In addition, coordinated economic policies can boost sustainable economic growth through macroeconomic stability within the region hence attracting more investors to the area.

CONCLUSION

Customs unions are usually agreements between countries to get rid of trade obstacles between themselves as they impose a common external duty on products coming from non-members. This design produces various positive and negative economic effects such as trade creation and potential trade diversion.

Positive Impacts on Economic Growth

1. **Rising Volume of Trade:** More often customs unions promote greater volumes of trade among the member states through removal of tariffs and other trade barriers
2. **Investment in Infrastructure:** As a result of the increased trade, there is an increase in revenue which can be invested in infrastructure development and governance to spur economic growth
3. **Trade Creation:** Member countries may change from high-cost producers to more efficient, low-cost producers, which eventually raises trade levels and economic activity within the union
4. **Policy Coordination:** They facilitate uniformity of economic policies across the member countries which reduces trading frictions/ uncertainties leading to macroeconomic stability thereby attracting investments.

5. Long term Economic Integration: Within customs unions there is greater economic integration over time causing improvement in the living standards and sustainable growth

Mixed Evidence from Empirical Studies

6. European Union (EU): The EU is often cited as a successful model of a customs union that led to increased growth due to additional trade and investments
7. Southern African Customs Union (SACU): Impacts on SACU differ across countries depending on their economic structures and levels of development
8. Endogenous Growth Theory: The general economic theory supports the argument that investment in physical capital and labour force enhances economic growth in the context of customs union
9. Negative Income Effects: For instance, there are signs displaying how some of the member countries like Greece suffer from adverse income after joining the EU which further shows that the outcome may be so diverse across the board

Considerations for Effective Implementation. Economic Context: The success of customs unions in promoting

economic growth is dependent on the economic contexts and conditions of the member countries

10. **Balanced Policy Choices:** This will help to minimize possible negative outcomes like trade diversion through good policy choices and member states cooperation

Greek membership in the European Union (EU) illustrates well both the advantages and disadvantages of being part of a customs union. This union is aimed at removing tariffs that exist between its members while installing one at the boundaries binding it together economically. Therefore, it binds states closely together but also puts some restrictions both politics wise and economically on them individually.

Political Implications for Greece

1. **Sovereignty Loss:** In terms of trade negotiations, the membership of Greece under customs union implies less power because there will be international trade pacts with which she is compelled to adhere like all others within the EU. This implies that her ability to enter into bilateral agreements without involving the other member states will be restricted.

2. **Emergence of New Political Dynamics:** Greece's integration into the EU altered its political realm which saw the formation of new parties and involvement in foreign policies. This has led to intensified political conflicts during economic breakdowns, impact on voters' choice of candidates or competition among parties.
3. **Public Opinion Changes:** Since coming into the European Union, it, there has been an alteration of national policies in the minds of citizens about the economic policies and adherence to EU laws.
4. **Regional Political Stability:** Although customs unions can result in mutual peace due to economic cooperation, they also cause internal wrangles and small-scale wars arising from lopsided income distribution within the bloc.
5. **Impact of Economic Crises:** The Eurozone crisis made it apparent how susceptible Greece was within the ambit of the custom union thereby giving rise to major political and social problems.

Economic Challenges Faced by Greece

6. **Strict Monetary Policies:** At times of economic downtrends, Greece has been forced by EU to adhere to tough fiscal

principles bearing in mind that this measure most of the times raises public outcry.

7. Economic Integration Issues: However, that in itself has not always been a guarantee for economic growth; through its membership in such organizations of customs union, Greece should be prepared to endure stagnation in terms of economic development.
8. Dependence on EU Structures: As for the domestic economic management within the country, there may arise certain challenges associated with its links with those supranational structures from Brussels called European Union.
9. Disparities in Economic Gains: In such conditions, this puts strains on relatively poorer economies among them Greece.
10. Challenges in Trade Negotiations: This implies that meeting exclusive economic requirements is very complex with European integration being unavoidable in both cases. The European Union provides Greece with a unique lens through which we may observe the benefits and complexities of belonging to a customs union. Whilst it provides an opportunity for access into larger markets and possible economic expansion, the prospects are governed by

substantial political and economic constraints that could breed chaos (and /or discontent) amongst the populace. The case of Greece is illustrative of why countries must think through their economic policies more specifically considering the circumstances within which these countries operate in a customs union setting.

In order to examine the effects on economic growth of trade and accession of Greece in the European Union, this study employed an econometric model which is based on endogenous growth theory and well-established trade theories. The econometric methodologies applied aimed to investigate the stationarity properties of the selected variables, to examine the existence of a cointegrating relationship among the variables, and to study possible short-run causal effects. A dummy variable was included in the analysis, with the aim to verify if Greece's accession in the EU has impacted the country's income.

The empirical results confirmed a cointegrating relationship which suggests that long-run causal effects exist among the selected variables of our model. Investment in physical capital and the number of workers are found to be statistically significant, while the magnitude of the number of workers is far greater than that of investment in physical capital.

The ARDL cointegration analysis showed that 39.2% of the adjustment from short-run disequilibrium to the cointegrating equilibrium is completed within one year. Further, the constructed dummy variable is found to be statistically significant with a coefficient of -0.053 indicating that Greek income has been negatively impacted by the accession of the country in the EU. Short-run causal effects are also detected from labour to income, from FDI to income, and from the exchange rate to income. We additionally investigated possible asymmetries using the NARDL approach and the results showed that a long-run asymmetric relationship does not exist.

Scientific contributions

Methodological Contribution

The dissertation develops and applies an advanced econometric framework for analyzing the effects of customs unions on economic growth. By combining DF-GLS and Phillips-Perron unit root tests, ARDL and NARDL cointegration models, and Granger causality analysis, it achieves high precision in capturing long-term and asymmetric effects of economic integration. This represents a methodological contribution to the refinement of empirical instruments for studying integration processes within the European Union.

Theoretical Contribution

The author constructs a conceptual framework that integrates classical and modern theories of economic integration—the Neoclassical model, the Theory of Optimum Currency Areas, the Heckscher-Ohlin model, the Balassa-Samuelson hypothesis, and the New Trade Theory. This synthesis offers an interdisciplinary model explaining the market, institutional, and structural mechanisms through which customs unions affect economic growth.

Empirical Contribution

Based on time-series data for the period before and after Greece's accession to the European Union, the study identifies a

statistically significant long-run relationship between customs union membership and economic growth. The empirical findings reveal a dual effect—stimulating trade and investment while deepening structural imbalances and constraining economic sovereignty.

Institutional Contribution

The dissertation highlights institutional harmonization as a key factor for the sustainable functioning of customs unions. It demonstrates that integration efficiency depends not only on market mechanisms but also on administrative capacity and institutional adaptability, contributing to a deeper understanding of the relationship between institutional resilience and economic performance in the EU.

Political-Economic Contribution

Drawing on the empirical results, the author proposes a new framework for integration policy oriented toward balanced and sustainable development. It emphasizes the need to channel structural funds toward education, innovation, and human capital to enhance the competitiveness of peripheral economies.

Practical-Applied Contribution

The results have high practical relevance for national and European institutions in formulating policies for economic convergence and adaptive integration. The analytical framework

and developed indicators can be applied to evaluate the effects of EU membership on national economies and to design strategic documents for sustainable growth.

Summary of Scientific Significance

The doctoral dissertation of Evangelos Parousis advances the scientific understanding of economic integration by combining theoretical concepts, empirical analysis, and policy dimensions within a unified research framework. Through the in-depth examination of Greece's experience, the study offers a model for assessing the economic and institutional effects of customs union membership, carrying both academic significance and practical value for policymaking within the European Union.

Publications

1. Parousis, E. (2024). Neoclassical Theory of Customs Unions: A theoretical approach. *Entrepreneurship*, https://ep.swu.bg/images/pdfarticles/2024/Num.7_EP_2_2024_NEOCLASSICAL_THEORY_OF_CUSTOMS_UNIONS_PAROUSIS_ARTICLE_30.10.2024.pdf
2. Parousis, E. (2024). New Trade Theory and Economic Integration: A Comprehensive Analysis. *Entrepreneurship*, https://em.swu.bg/images/Spisanielkonomikaupload/Spisanielkonomika2024/1.%20EM_1_2024_NEW%20TRADE%20THEORY_PAROUSIS%20ARTICLE%201.pdf
3. Parousis, E. (2024). Economic Growth and Customs Unions: An Empirical Investigation. *Entrepreneurship*, <https://ep.swu.bg/index.php/archive/2025/2025-issue-1>